

1944-1985

1951

Din carnetul meu de redactor pentru arte, la revista „Flacăra” :

- Mircea Deac a devenit căpitan și scrie mult mai des ca înainte. Eugen Frunză, redactor-șef adjunct, îl roagă să se exprime ceva mai limpede, nu atât de „tehnicist”.

- Am fost invitatul artiștilor amatori de la P.T.T., la sugestia Comitetului municipal P.C.R. Am rămas împreună cu ei jumătate din noapte, discutând despre teatru.

- Țin o conferință la Ploiești despre „Ce e nou în arta dramatică”. M-au poftit artiștii de la Teatrul Sindicatelor Unite.

- Premieră la Giulești cu piesa Negru. Cronica o va scrie Mihai Radoslavescu. Observațiile lui asupra regiei sînt sesizante.

- C. Dinischiotu aduce un reportaj bun, succint, despre felul „Cum patronază Teatrul Armatei echipele amatoare de la Uzinele «23 August»”.

- Corespondentul de la Timișoara ne scrie despre aportul teatrelor locale la campania de însănătoșire.

- Petre Constantinescu-Iași e de acord să-i publicăm (parțial) cuvîntarea rostită la Sesiunea Academiei Române.

- Ion Manolescu joacă formidabil într-o piesă cam seacă, Ilia Golovin, la Studioul Teatrului Național.

- Ascult, la Secția de limbă și literatură a Academiei, comunicarea colegului de redacție Pompiliu Andronescu-Caraioan despre Raicu Ionescu-Rion.

- Asist și eu la Sesiunea de critică literară de la Școala de literatură, la Șosea. Recomand conducerii să publice două dintre lucrările pe care le-am auzit acolo. Sînt doi tineri poeți : Florin Mugur și Alexandru Andrișoiu.

- La Serviciul Repertoriilor, Mariana Georgescu îmi arată o listă de piese românești ce urmează să se joace la anul. Dar în dreptul multora e notat : „În curs de redactare”. Sau „A prezentat rezumatul”.

- Premieră cu Mireasa descultă de Sütő András și Hajdu Zoltán (la Galați).

1964

Conferință de presă, la 30 august, la Teatrul de Comedie. Subiectul : noua stagiune. Sînt puțini gazetari (patru). Ne vorbește directorul, artistul poporului Radu Beligan :

„V-am convocat aici în legătură cu deschiderea stagiunii 1964—65, pentru că știm importanța ajutorului pe care ni-l dă presa. Fără ajutorul dv., pot spune, sîntem «în aer». Vrem să vă informăm despre planurile noastre imediate, dat fiind că ele au nevoie, după părerea noastră, de o reflectare cit mai amplă în ziare.

E vorba în primul rînd de turneul pe care-l vom face între 5 și 25 septembrie într-o serie de orașe, turneu care are un caracter cu totul special. În linii mari vă voi spune care e geneza turneului (aceasta pentru mica istorie a teatrului nostru) : cînd Naționalul, sub lozinca «În cinstea marelui sărbătorii a eliberării patriei» a propus un turneu republican, foarte substanțial subvenționat, a prezentat un raport cu care eu n-am fost de acord. Eu sînt de acord să dea Ministerul o sumă importantă cînd Naționalul face turneu cu piese ca Apus de soare, Revizorul etc., dar cînd se duce cu O femeie cu

bani, Adam și Eva este altceva. Nu este un turneu, cum aveau pretenția să spună, model, îndreptar pentru toate teatrele din țară, scofînd în lumină producțiile cele mai înalte ale primei noastre scene. Este un turneu comercial; asemenea turneu n-are nevoie de o subvenție atît de importantă. Mi s-a spus: e prea târziu, le-am și dat banii. Teatrul nostru nu-și va putea permite luxul acesta, fiindcă nu avem posibilități financiare. Noi ne prezentăm de obicei cu piese mai mici. Ne-au dat și nouă o sumă, jumătate cît Naționalului. Totuși, ne permitem să facem acest turneu important timp de 20 de zile, în centre de mare concentrare universitară, în centrele industriale cele mai importante — aci vă dăm o listă cu orașele în care vom merge — prezentînd trei piese importante.

Ar fi bine să se știe că în concepția noastră acest turneu are o importanță deosebită din punct de vedere cultural — pentru că din punct de vedere al necesităților de plan ale teatrului nostru, puteam să le rezolvăm și cu o singură piesă. Totuși, mergem cu trei, pentru că teatrele și publicul din provincie să vadă spectacole reușite, așa cum ați subliniat și dv. în presă, acest public să cunoască activitatea majoră a teatrului nostru.

Vreau să vă anunț că poimîine sosește în țară dramaturgul englez Arnold Wesker, pentru zece zile. Vine aici și la rude, mama lui are rude în Ardeal. Noi îl vom invita să vină primele trei zile cu noi în turneu. Merge cu noi la Iași, unde e prima noastră etapă.

În ce privește repertoriul nostru, vă va spune B. Elvin câteva cuvinte.

B. Elvin

În prima parte a stagiunii vom prezenta trei premiere. Una, cu care vom deschide stagiunea, Somnoroasa aventură de T. Mazilu, vă este cunoscută. A doua, în ordinea apariției pe scenă, va fi Troilus și Cresida de Shakespeare, primul Shakespeare în teatrul nostru. A treia premieră, pe care o vom prezenta pînă în ianuarie, va fi piesa Fizicienii de Dürrenmatt.

Pe șantierul nostru se află cinci piese originale. Noi nu anunțăm aici în mod public la care ne vom opri, pentru că exigența noastră a sporit în această direcție. Pot să vă spun că cel puțin trei piese din cele existente, care sînt încheiate, sînt foarte interesante și vor putea fi jucate și de alte teatre.

Radu Beligan

Vă mai anunț că Ștefan Tapalagă de la teatrul nostru a urmat la Paris cursul lui Jacques Lecoq, unde a fost socotit drept cel mai bun elev al cursului, deși erau acolo studenți din 42 de țări. A reușit să-și însușească o experiență importantă în domeniul plasticii corpului și al pantomimei. Vrem să fructificăm experiența lui Tapalagă și să inițiem un curs de pantomimă în care selecția studenților va fi foarte riguroasă. Vor intra cinci sau șase oameni din ansamblul nostru și vom primi prin concurs actori și din alte teatre, urmînd ca acest curs să fie nucleul unor viitoare spectacole de pantomimă pe text și muzică românească.

V. Silvestru

Despre stagiune: dacă există o idee călăuzitoare a programului de anul acesta.

Radu Beligan

Din experiența mea teatrală, am constatat că lucrul cel mai dificil pentru oamenii de teatru români este să fie consecvenți. Toți au programe minunate, dar cînd încep să meargă, un an, doi, treaba se strică ai zice ca prin farmec. De aceea multe teatre au pornit briant, dar pe drum au succombat. Noi am fi fericiți să fim consecvenți cu programul publicat în primul nostru caiet, acum patru ani. Exigențele, desigur, cresc, în primul rînd din punct de vedere calitativ. Totuși, ce am putea dori mai mult decît să ne realizăm ceea ce am putut programa acum patru ani?

Traian Șelmaru

Vom publica în numărul viitor din „Teatrul” tot ceea ce ne spuneți, ce se discută aici.

V. Silvestru

Dacă sînt schimbări în efectivul personalului artistic.

Radu Beligan

Sînt. Vor pleca de la noi doi actori: Ciubotărașu și Cioranu. Ciubotărașu pleacă la Municipal. Într-o discuție la masa rotundă, la Sfatul Popular Ciulei a arătat că teatrului lui îi lipsește coloana vertebrală, Ciubotărașu. Am înțeles acest lucru. E mai nimerit acolo și l-am cedat. După cum l-au cerut și pe Cioranu, care la noi nu prea și-a găsit rostul. Am luat în schimb doi actori mai tineri, mai potriviți pentru noi, Mihai Pălădescu și Marin Moraru.

Anna Halasz
Cine vor fi Fizicienii ?
Radu Beligan

Regizorul mai dorește să reflecteze asupra distribuției, care este și ea un act de creație. Nu-l zoresc.

Traian Șelmaru

Cite premiere intenționați să dați în această stagiune ?

Radu Beligan

Cinci.

1968

Prezint spectacolul radiofonic *Manfred* de George Gordon Byron. Acest bărbat puternic și neimblinzit, cu orgoliul mindru al genului său, a rămas în amintirea contemporanilor frumos ca Adonis și deșchiop ca Vulcan, lacom de toate patimile lumii și disprețuindu-le amar deșertăciunea. Inima sa e îngropată sub o stincă greacă, acolo unde a pierit luptînd, iar oasele i se odihnesc în pămîntul Angliei, care l-a zămislit. A luat parte într-un fel sau altul la mai toate mișcările de eliberare din Europa, a fost un tînăr furios în parlamentul englez, un carbonar arzător în nordul Italiei, un soldat grec viteaz ; iar mai presus de toate, un poet, un pisc înalt aurit de soarele romantismului. În amplele sale poeme, în numeroasele pamflete poetice, în tîndrele cintece despre lumi apuse, Byron a rîdsfîrat multicoloritul bogatei sale palete lirice, epice, satirice, ardența luptei împotriva despoșilor, forța sentimentului naturii, tumultul pasiunilor omenești, energia sarcasmului, impetuo-zitatea elocvenței, visarea elegiacă.

În anii pe care i-a trăit, 1788—1824, teatrul era oarecum desconsiderat în Anglia, privit ca o distracție plebee, arta spectacolului se afla în dege-nerescență și de aceea, probabil, deși atras de universul scenei, Byron a scris poeme de formă dramatică, dar cu mai vagi virtuți teatrale. Poemul filozofic „*Manfred*” nu e construit ca o dramă, ci ca un mare soliloquiul al eroului în diverse medii, întrerupt din cînd în cînd de personaje reale, gla-suri enigmatice, fapte supranaturale.

Om singuratic și povîrnit de o tristețe fără leac, *Manfred*, care a stră-bătut tărîmurile științei ca și pe acelea de dincolo de cunoașterea omenească, nu mai dorește nimic altceva decît „puterea de a uita”. El încarnează melancolia pustiitoare, universală, răul fără explicație de care suferă eroii roman-tici ai vremii, socotindu-se dămnași, blestemași, stigmatizași pentru aspi-rația lor faustică și pentru mesianismul lor liberator. E, pesemne, un reflex îndepărtat, în starea de spirit, al decepției provocate de pervertirea ideilor revoluției franceze în epoca napoleoniană și de înfrîngerea acestor idei de către sfînta alianță a întunecatelor monarhii tiranice. *Manfred* caută să-și explice răul care-l mistuie prin „înstrăinarea de oameni și însingurare”, prin coșmarul responsabilității sale pentru moartea iubitei, prin voința tragică de a rămîne neîmpăcat cu ticăloșiile lumii într-o solitudine neîntinată și chi-nuitoare. Incantațiile splendide prin care slăvește munții, soarele, luna, chea-mă spiritele în miez de noapte și invocă moartea, sînt ritmate în palpitul unei inimi uriașe, inima poetului însuși, într-un ceas de rea cumpănă și funestă hotărîre. *Manfred* va muri ; dar nu ingenunchind în fața diavolilor și nici cerșind umil lui Dumnezeu, ci mereu liber, topindu-se în uitarea riv-nită prin propria sa voință.

Drama a fost tradusă prima oară la noi de C. A. Rosetti, în 1834, și reprezentată tot atunci.

A doua reprezentare pare să fie cea radiofonică, acum, în 1968.

1983

Dan Alecsandrescu, răspunzînd, într-un interviu din „*Vatra*”, la întrebarea lui Nicolae Băciuș „Nu aveți nostalgia primei iubiri, a primei tenta-tive, aceea de a deveni actor ?”

— Poate că aș fi fost un actor mai bun decît sînt ca regizor. Îmi place să fac chiar din persoana mea un spectacol. Dacă s-ar instaura în teatrul românesc obiceiul să se facă repetiții cu ușile deschise, mi-ar plăcea să vind lumea la repetițiile mele. Sînt un cabotin în sensul histrionului, al actorului. Am doza de cabotinaj în mine, care nu știi în ce măsură poate fi rea”.

Curios, și eu l-am întregat, după ce l-am văzut jucînd, surprinzător de natural, rolul Regizorului în Opinia publică, dacă se va mai urca și altă dată pe scenă. „Nu știu — mi-a spus — dar mă atrage. Credeți că aș face față ?”

Sînt convins.